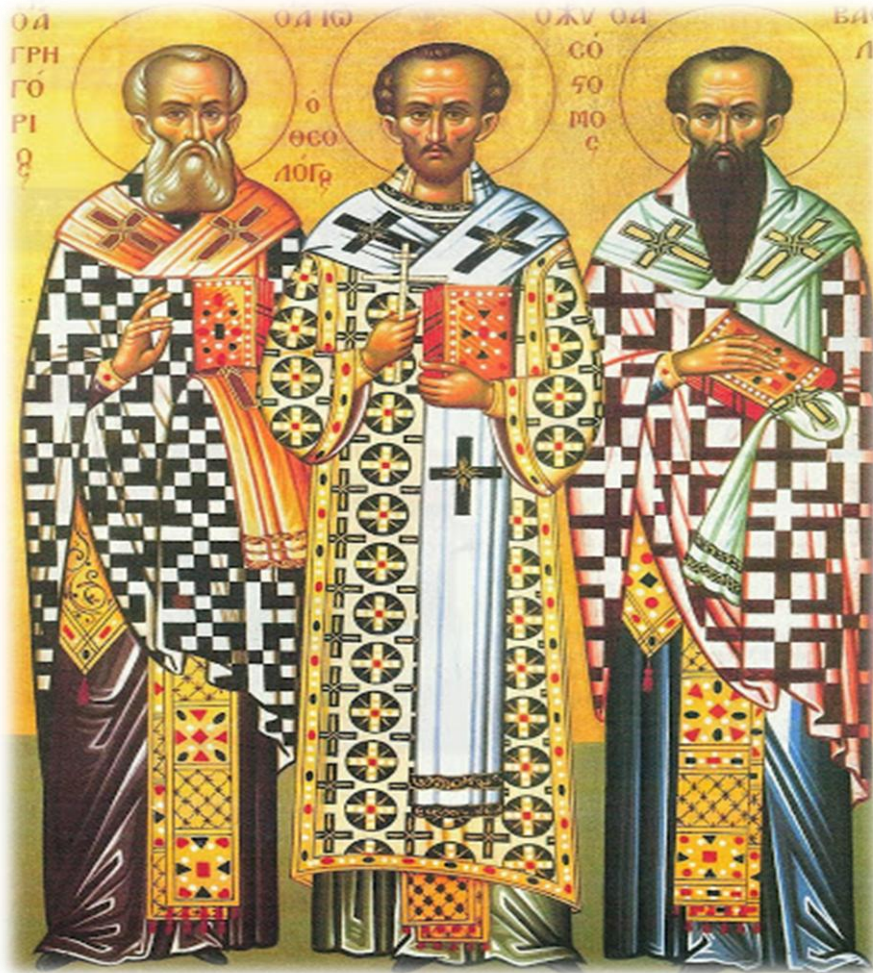

Οι 3 + 1 Ιεράρχες της Παιδείας και της Ορθοδοξίας!

Γράφει η Δήμητρα Ρετσινά – Φωτεινίδου, Φιλολόγος – Μ.Α. Πολιτικής
Φιλοσοφίας Α.Π.Θ.

Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Νύσσης, Γρηγόριος Θεολόγος (Ναζιανζηνός) είναι οι τρεις Καππαδόκες Πατέρες της Ορθοδοξίας. Μέγας Βασίλειος, **Ιωάννης Χρυσόστομος**, Γρηγόριος Θεολόγος είναι οι τρεις Ιεράρχες της Παιδείας μας.

Παρατηρούμε ότι ο σπουδαίος και πιο φιλοσοφημένος Άγιος από τους Πατέρες της Εκκλησίας, ο Γρηγόριος επίσκοπος Νύσσης Καππαδοκίας και αδελφός του Μ. Βασιλείου δεν συγκαταλέγεται στους τρεις Ιεράρχες παραδοσιακά, όμως, επί της ουσίας, η προσωπικότητα και το έργο του τον εντάσσουν και αυτόν στις μεγάλες μορφές της ελληνοχριστιανικής παιδείας.

Τα τέσσερα αυτά ιερά πρόσωπα έζησαν τον 4ο αιώνα και έχουν κοινές καταβολές: Ευσεβείς οικογένειες με καίριο τον ρόλο της στοργικής και αφοσιωμένης μητέρας. Η μητέρα του Μ. Βασιλείου και του Γρηγορίου Νύσσης ήταν η Εμμέλεια. Μητέρα Γρηγορίου του Θεολόγου ήταν η Νόννα και μητέρα του Ιωάννη του Χρυσοστόμου ήταν η Ανθούσα. Ο Πόντος, η Καππαδοκία, η Αντιόχεια, η Κωνσταντινούπολη και η Αθήνα αποτελούν τους τόπους της πλούσιας δράσης τους.

Άλλοτε ήταν επίσκοποι ή Αρχιεπίσκοποι και άλλοτε εξόριστοι λόγω ρήξης με το βασιλικό καθεστώς ή αυτοεξόριστοι (καλύτερα αναχωρητές, που μόνασαν στην έρημο ή στον Ίρη ποταμό), πολυγραφότατοι (συνδυάζοντας την αρχαία ελληνική φιλοσοφία με την χριστιανική) και μαχητές της Ορθοδοξίας, όπως αυτή καθιερώθηκε ως δόγμα στις Οικουμενικές Συνόδους, προς απογοήτευση των αιρετικών οπαδών του Αρείου, του Μακεδόνιου κ.ά.

Είναι χαρακτηριστικό πως ο Γρηγόριος Θεολόγος για να πολεμήσει τους αιρετικούς που του πετούσαν πέτρες στο σπίτι του στην Κωνσταντινούπολη μετέτρεψε ένα δωμάτιο σε ναό και το ονόμασε «Αγία Αναστασία» για να επιτύχει την ανάσταση της Ορθόδοξης πίστης.

Στο ναό της Αγίας Αναστασίας εκφώνησε τους περίφημους πέντε θεολογικούς λόγους που του έδωσαν δίκαια τον τίτλο του Θεολόγου.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος εκφώνησε πολλές ομιλίες ενώπιον του λαού της Κωνσταντινούπολης, της Αντιόχειας και αλλού. Συχνά στον λόγο του χρησιμοποιεί παρομοιώσεις και εικόνες από τη φύση για να μεταλαμπαδεύσει υψηλά νοήματα με απλά παραδείγματα. Αναφέρω ένα απόσπασμα: «Όχι μόνο το μέγεθος και η ωραιότητα του κόσμου αλλά και ο τρόπος της δημιουργίας εμφανίζει τον συγκρατούντα τα πάντα Θεόν [ή Λόγον].

Ενώ είναι φυσικό να συγκρατείται το νερό πάνω στη γη και όχι η γη πάνω στα ύδατα, συμβαίνει ακριβώς αυτό και το αντίθετο μαζί, δηλαδή

και ένα πετραδάκι να βουλιάζει στο νερό, αλλά η γη ολάκερη να βρίσκεται πάνω στα ύδατα και να μη καταποντίζεται! Καθώς λέει και ο προφήτης “Αυτός επί των υδάτων εθεμελίωσε την γη”.

Και ποιος ακόμη, συνεχίζει ο Ιωάννης, δεν θα εκπλαγεί και δεν θα παραδεχθεί ότι τα πάντα όλα είναι έργα λογικής / θεϊκής Πρόνοιας; Διότι «ο κρεμάσας την γην επ’ ουδενός» «εν τη χειρί αυτού τα πέρατα της γης». Η δύναμη αυτού που προνοεί για όλα, αυτή είναι εκείνη που συγκρατεί και βαστάζει το σώμα της γης.

Ακόμη και η φωτιά που έχει την φυσική ιδιότητα να είναι ανωφερής, όταν γίνεται ήλιος έχει τις ακτίνες του στραμμένες στη γη, κλίνοντας σαν να νεύει προς τα κάτω, προς τη γη. Και η θάλασσα ομοίως πληροί το θείο θέλημα και αντί να είναι μονίμως αγριεμένη, γαληνεύει όταν έρχεται στην αμμουδερή ακρογιαλιά και αυτή η μεγάλη και μαινόμενη θάλασσα διαλύεται στην ανίσχυρη άμμο και γυρίζει πάλι προς τα πίσω.

«Από τη μια πλευρά βλέπουμε πως χαρακτηριστικό της φύσης είναι να μη μένει μέσα στα οικεία της όρια, από την άλλη βλέπουμε πως ο Θεός [η λογική] την συγκρατεί, και μάλιστα όχι με τείχη, ξύλα, λίθους ή όρη για να μη θεωρήσουμε ότι σε αυτά οφείλεται η ευταξία, αλλά με την άμμο! Δεν θα υπολογίσουμε λοιπόν Αυτόν που έθεσε όριο στη θάλασσα την άμμο και η θάλασσα δεν το υπερβαίνει»; (Ιωάννου Χρυσοστόμου, Ελληνες Πατέρες της Εκκλησίας τ. 32 εκδ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, Ομιλίες Περιστατικά Β’, Ομιλία Ενάτη)

**Δήμητρα Ρετσινά – Φωτεινίδου, Φιλολόγος – Μ.Α. Πολιτικής
Φιλοσοφίας Α.Π.Θ.**